

- Опис функцій за допомогою похідних
- Геометричний зміст похідної
- Правила знаходження похідних
  - Сума і множення на число
  - Добуток
  - Частка
  - Композиція функцій
- Знаходження рівняння дотичної
- Монотонність функції
- Локальні екстремуми
- Дослідження поведінки многочленів, раціональних функцій, степеневих функцій

ОЗНАЧЕННЯ ПОХІДНОЇ. ПОХІДНІ ЛІНІЙНИХ, КВАДРАТИЧНИХ І СТЕПЕНЕВИХ ФУНКЦІЙ

36.1.° Знайдіть похідну функції:

1) $y = 5x - 6$;

2) $y = \frac{1-x}{3}$;

3) $y = 9$.

36.2.° Знайдіть похідну функції:

1) $y = x^4$;

3) $y = x^{-15}$;

5) $y = x^{-2,8}$;

2) $y = x^{20}$;

4) $y = \frac{1}{x^{17}}$;

6) $y = x^{\frac{1}{5}}$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №36.1, 36.2

36.4.° Продиференціюйте функцію:

1) $y = \sqrt[4]{x}$;

2) $y = \sqrt[8]{x^7}$;

3) $y = \frac{1}{\sqrt{x}}$;

4) $y = \frac{1}{\sqrt[8]{x^5}}$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №36.4

36.8.° Обчисліть значення похідної функції f у точці x_0 :

1) $f(x) = x\sqrt{x}$, $x_0 = 81$;

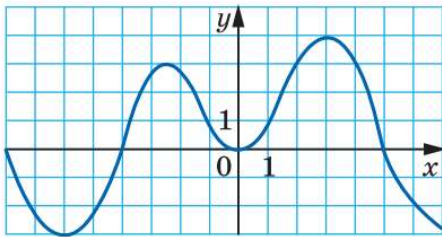
3) $f(x) = \frac{x^2}{\sqrt[6]{x}}$, $x_0 = 64$.

2) $f(x) = \sqrt{x\sqrt{x}}$, $x_0 = 16$;

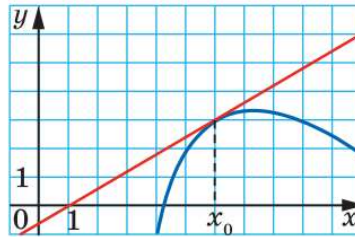
Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №36.8

36.14.* На рисунку 36.9 зображено графік функції f . Укажіть кілька значень аргументу x , для яких:

- 1) $f'(x) > 0$;   2) $f'(x) < 0$;   3) $f'(x) = 0$.

Рис. 36.9

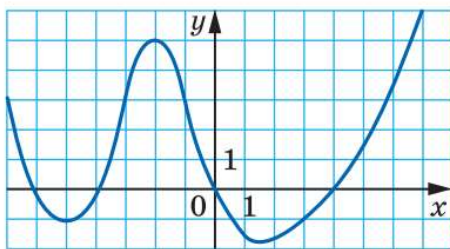
Рис. 36.10

36.15.* До графіка функції f у точці з абсцисою x_0 проведено дотичну (рис. 36.10). Знайдіть $f'(x_0)$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №36.14, 36.15

36.19.* На рисунку 36.14 зображено графік функції f . Порівняйте числа:

- 1) $f'(-5)$ і $f'(1)$;   3) $f'(-2)$ і $f'(4)$;
2) $f'(-1)$ і $f'(6)$;   4) $f'(0)$ і $f'(5)$.

Рис. 36.14

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №36.19

СУМА ФУНКЦІЙ І ДОБУТОК ФУНКЦІЇ НА ЧИСЛО

37.1.° Знайдіть похідну функції:

1) $y = x^3 - 3x^2 + 6x - 10$;

2) $y = 4x^6 + 20\sqrt{x}$;

3) $y = 7x^6 + \frac{4}{x} - 1$;

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №37.1

Укажіть похідну функції $y = -\frac{7}{6}x^6 + 5x^4 - 14$.

Джерело: ЗНО 2018, додаткова сесія, №18

Укажіть похідну функції $f(x) = x(x^3 + 1)$.

Джерело: ЗНО 2018, основна сесія, №19

Обчисліть значення похідної функції $f(x) = 2x^3 - 5$ у точці $x_0 = -1$.

Джерело: НМТ 2022, №32

ПОХІДНА ДОБУТКУ І ЧАСТКИ ФУНКЦІЙ

37.3.° Знайдіть похідну функції:

1) $y = (x + 2)(x^2 - 4x + 5)$;

2) $y = (3x + 5)(2x^2 - 1)$;

37.4.° Знайдіть похідну функції:

1) $y = (x^3 - 2)(x^2 + 1)$;

2) $y = (x + 5)\sqrt{x}$;

- В кожному завданні обчислити значення функції і значення похідної в точці $x = 1$ та провести (наближено) дотичну

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №37.3, 37.4

37.6.° Знайдіть похідну функції:

1) $y = \frac{3x + 5}{x - 8}$;   2) $y = \frac{2x^2}{1 - 6x}$;   3) $y = \frac{3 - x^2}{4 + 2x}$;   4) $y = \frac{x^2 - 5x}{x - 7}$.

- В кожному завданні обчислити значення функції і значення похідної в точці $x = 0$, $x = 1$ та провести (наближено) дотичну

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №37.6

37.14.* Знайдіть похідну функції:

1) $y = x\sqrt{2x + 1}$;

5) $y = \frac{\sqrt{x} - 1}{\sqrt{x} + 1}$;

6) $y = \frac{\sqrt{x^2 + 1}}{x}$.

- В кожному завданні обчислити значення функції і значення похідної в точці $x = 1$ та провести (наближено) дотичну

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №37.14, 37.15

Укажіть похідну функції

$$f(x) = \frac{2x - 3}{x}.$$

Джерело: ЗНО 2021, пробний, №12

ПОХІДНА КОМПОЗИЦІЇ ФУНКЦІЙ

Знайти похідну функції:

- $y = (x + 1)^2$
- $y = (2x + 1)^2$
- $y = (5x - 3)^4$
- $y = \sqrt{3x - 2}$
- $y = \sqrt{x^2 + x}$
- $y = \sqrt{1 - x^2}$

Джерело: Projekt MmF

Якщо $y = (4x - 1)^3$, то $y' =$

Джерело: ЗНО 2015, додаткова сесія, №19

Обчисліть значення похідної функції $y = \sqrt{13 - 3x}$ у точці $x_0 = 3$.

Джерело: ЗНО 2016, основна сесія, №27

ГЕОМЕТРИЧНИЙ ЗМІСТ ПОХІДНОЇ. РІВНЯННЯ ДОТИЧНОЇ

38.1.° Складіть рівняння дотичної до графіка функції f у точці з абсцисою x_0 , якщо:

- 1) $f(x) = x^2 + 3x$, $x_0 = -1$;
- 2) $f(x) = 4\sqrt{x} - 3$, $x_0 = 9$;

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №38.1

38.2.° Складіть рівняння дотичної до графіка функції f у точці з абсцисою x_0 , якщо:

1) $f(x) = 2x^3 - 3x$, $x_0 = 1$;   3) $f(x) = \sqrt{4x^2 + 3x}$, $x_0 = -1$;

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №38.2

38.3.* Запишіть рівняння дотичної до графіка даної функції в точці його перетину з віссю ординат:

1) $f(x) = x^2 - 3x - 3$;

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №38.3

38.5.* Складіть рівняння дотичної до графіка функції f у точці його перетину з віссю абсцис:

1) $f(x) = 8x^3 - 1$;   2) $f(x) = x - \frac{1}{x}$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №38.5

38.7.* Знайдіть координати точки параболи $y = 2x^2 - x + 1$, у якій дотична до неї паралельна прямій $y = 7x - 8$.

38.8.* У яких точках дотичні до графіка функції $y = \frac{1}{x}$ паралельні прямій $y = -x$?

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №38.7, 38.8

38.13.* Знайдіть рівняння горизонтальних дотичних до графіка функції:

1) $f(x) = x^3 - 3x + 1$;   2) $f(x) = \frac{1}{2}x^4 - 4x^2 + 1$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №38.13

38.15.** Складіть рівняння дотичної до графіка функції:

1) $f(x) = x - \frac{1}{x^2}$, якщо ця дотична паралельна прямій $y = 3x$;
2) $f(x) = 2x^3 + 3x^2 - 10x - 1$, якщо ця дотична паралельна прямій $y = 2x + 1$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №38.15

Задано функцію $f(x) = x^2 + 3x - 10$.

- 1 Визначте координати точок перетину графіка функції f з осями координат.
- 2 Побудуйте графік функції f .
- 3 Знайдіть похідну функції f .
- 4 Визначте кутовий коефіцієнт дотичної, проведеної до графіка функції f у точці з абсцисою $x_0 = -1$.

Джерело: ЗНО 2017, додаткова сесія, №31

Задано функції $f(x) = \frac{2}{x}$ і $g(x) = 5 - 8x$

- 1 Побудуйте графік функції f .
- 2 Побудуйте графік функції g .
- 3 Знайдіть похідну функції f .
- 4 До графіка функції f проведено дотичні, паралельні графіку функції g . Визначте абсциси точок дотику.

Джерело: ЗНО 2019, основна сесія, №22

Задано функції $f(x) = \frac{3}{x}$ і $g(x) = 5 - 3x$.

- 1 Побудуйте графік функції f .
- 2 Побудуйте графік функції g .
- 3 Знайдіть похідну функції f .
- 4 До графіка функції f проведено дотичні, паралельні графіку функції g . Визначте абсциси точок дотику.

Джерело: ЗНО 2019, додаткова сесія, №24

ДОСЛІДЖЕННЯ МОНОТОННОСТІ ФУНКЦІЙ

39.1.° Знайдіть проміжки зростання і спадання функції:

1) $f(x) = 2x^3 - 3x^2 + 1$;

3) $f(x) = x^4 - 2x^2 - 3$;

2) $f(x) = -x^3 + 9x^2 + 21x$;

4) $f(x) = x^3 + 4x - 8$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №39.1

39.3.° Знайдіть проміжки зростання і спадання функції:

1) $f(x) = \frac{1}{4}x^4 - \frac{1}{3}x^3 - 7$;

3) $f(x) = x + \frac{9}{x}$;

2) $f(x) = x^2 + \frac{2}{x}$;

4) $f(x) = \frac{x^2 - 2x + 1}{3 - x}$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №39.3

39.5.° На рисунку 39.11 зображено графік похідної функції f , диференційовної на $\mathbb{R}$. Укажіть проміжки спадання функції f .

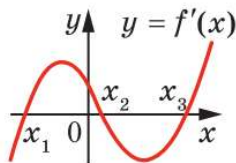

Рис. 39.11

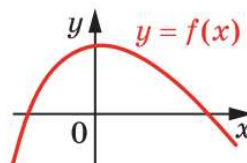

Рис. 39.12

39.6.° На рисунку 39.12 зображено графік функції $y = f(x)$, диференційовної на $\mathbb{R}$. Серед наведених на рисунку 39.13 графіків укажіть той, який може бути графіком функції $y = f'(x)$.

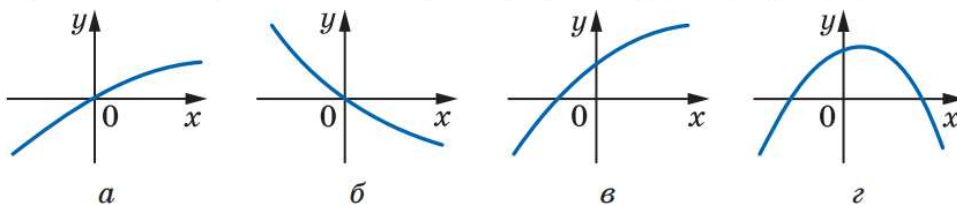
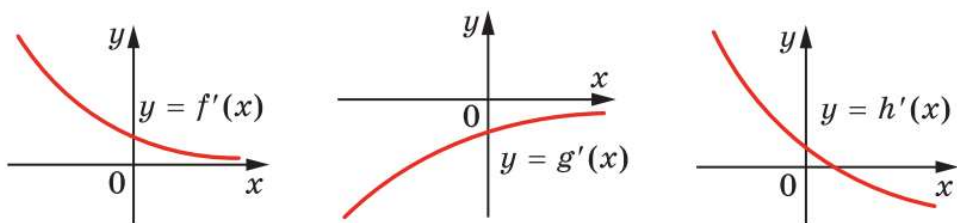

Рис. 39.13

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №39.5, 39.6

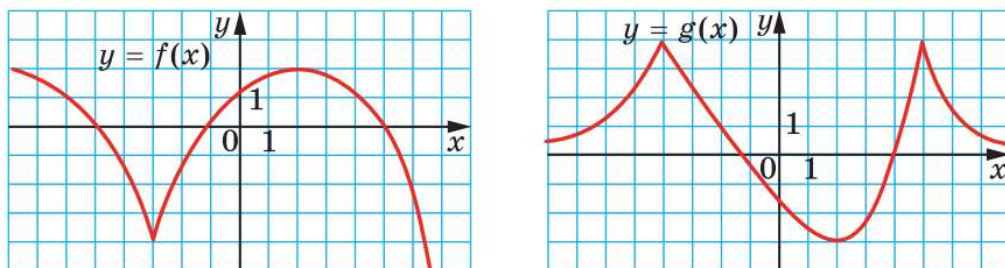
39.9.* На рисунку 39.16 зображено графіки похідних функцій f , g і h . Яка з функцій f , g і h спадає на $\mathbb{R}$?

Рис. 39.16

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №39.9

39.16.** На рисунку 39.17 зображено графіки функцій f і g , визначених на $\mathbb{R}$. Використовуючи ці графіки, розв'яжіть нерівність:
 1) $f'(x) \leq 0$;   2) $g'(x) \geq 0$.

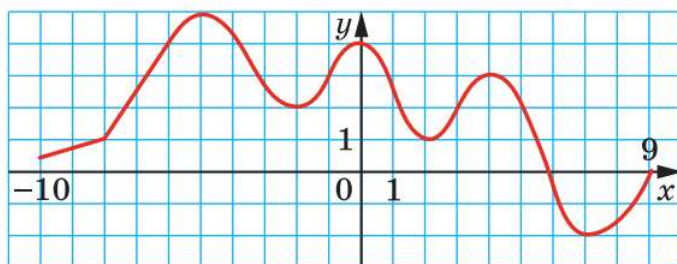
Рис. 39.17

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №39.16

ЛОКАЛЬНІ ЕКСТРЕМУМИ

- Необхідна і достатня умови локального екстремума

40.1.° На рисунку 40.18 зображено графік функції $y = f(x)$, визначеної на проміжку $[-10; 9]$. Укажіть: 1) критичні точки функції; 2) точки мінімуму; 3) точки максимуму.

Рис. 40.18

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №40.1

40.5.° На рисунку 40.21 зображено графік функції $y = f(x)$, визначеної на множині дійсних чисел. Чи є правильною рівність:

1) $f'(-3) = 0$;	4) $f'(1) = 0$;
2) $f'(-2) = 0$;	5) $f'(2) = 0$;
3) $f'(0) = 0$;	6) $f'(3) = 0$?

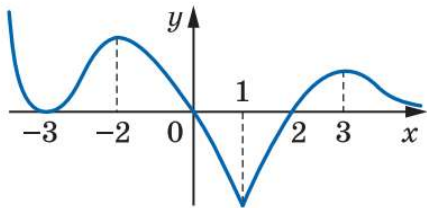

Рис. 40.21

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №40.5

40.6.° Знайдіть точки мінімуму і максимуму функції:

1) $f(x) = 12x - x^3$;	3) $f(x) = x^3 - 6x^2 - 15x + 7$;
2) $f(x) = x^4 - 8x^2 + 5$;	4) $f(x) = x^2 - \frac{x^4}{2}$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №40.6

ОПУКЛІСТЬ

42.1.° Знайдіть другу похідну функції:

- 1) $y = x^2 - 2x + 5$;
- 2) $y = \frac{1}{x}$;
- 3) $y = \sqrt{x}$;

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №42.1

42.2.° Знайдіть другу похідну функції:

- 1) $y = x^4$;
- 2) $y = 3 - 5x + x^3$;
- 3) $y = \frac{1}{x-1}$;

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №42.2

42.7.° Знайдіть проміжки опуклості та точки перегину функції:

- 1) $y = x^3 - 3x + 2$;
- 2) $y = x^4 - 8x^3 + 18x^2 - x + 1$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №42.7

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОВЕДІНКИ ФУНКЦІЙ

Задано функцію $y = x^3 - 12x$.

1. Для наведених у таблиці значень аргумента x визначте відповідні їм значення y .

x	y
-1	
0	
2	

2. Визначте й запишіть координати точок перетину графіка функції $y = x^3 - 12x$ із віссю x .
3. Знайдіть похідну f' функції $f(x) = x^3 - 12x$.
4. Визначте нулі функції f' .
5. Визначте проміжки зростання і спадання, точки екстремуму й екстремуми функції f .
6. Побудуйте ескіз графіка функції f .

Джерело: ЗНО 2020, додаткова сесія, №30

43.1.° Дослідіть функцію та побудуйте її графік:

- 1) $f(x) = 3x - x^3 - 2$;
- 2) $f(x) = 2x^3 - 3x^2 + 5$;
- 3) $f(x) = 3x - \frac{x^3}{9}$;
- 4) $f(x) = \frac{3}{2}x^2 - x^3$;
- 5) $f(x) = x^4 - 2x^2 + 1$;
- 6) $f(x) = (x + 3)^2 (x - 1)^2$.

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №43.1

43.3.* Побудуйте графік функції:

$$\begin{array}{ll} 1) f(x) = \frac{4-x}{x+2}; & 4) f(x) = \frac{x^2-9}{x^2-4}; \\ 2) f(x) = \frac{2}{x^2-1}; & 5) f(x) = \frac{x}{4-x^2}; \\ 3) f(x) = \frac{6x-6}{x^2+3}; & 6) f(x) = -\frac{2x}{x^2+1}; \end{array}$$

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №43.3

43.5.* Побудуйте графік функції $f(x) = x^2(2x-3)$ і знайдіть, користуючись ним, кількість коренів рівняння $f(x) = a$ залежно від значення параметра a .

43.6.* Побудуйте графік функції $f(x) = -x^2(x^2-4)$ і знайдіть, користуючись ним, кількість коренів рівняння $f(x) = a$ залежно від значення параметра a .

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №43.5, 43.6

43.7.* Побудуйте графік функції:

$$\begin{array}{ll} 1) f(x) = x + \frac{1}{x}; & 3) f(x) = \frac{x^3}{x^2-4}; \\ 2) f(x) = \frac{x^2+3x}{x-1}; & 4) f(x) = \frac{x^4-8}{(x+1)^4}. \end{array}$$

Джерело: Мерзляк, Алгебра 10, №43.7